

HAL
open science

Lo Futur perifrastic de tipe ANAR + Infinitiu, en occitan : apròchi contrastiu

Myriam Bras, Jean Sibille

► To cite this version:

Myriam Bras, Jean Sibille. Lo Futur perifrastic de tipe ANAR + Infinitiu, en occitan : apròchi contrastiu. Jean-François Courouau et David Fabié. Fidelitats e dissidèncias. Actes del XIIe Congrès de l'Associacion internacionala d'estudis occitans. Actes du XIIe Congrès de l'Association internationales d'études occitanes. Albi 10-15/07/2017., Section française de l'Association internationale d'Etudes Occitanes, pp.157-168, 2020. hal-03082567

HAL Id: hal-03082567

<https://hal.science/hal-03082567>

Submitted on 23 Feb 2021

HAL is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

L'archive ouverte pluridisciplinaire **HAL**, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.

ACTES DU **XII**^{e/n} **CONGRÈS**
de l'Associacion Internacionala d'Estudis Occitans
de l'Association Internationale d'Études Occitanes
ALBI, 10-15/07 2017

édités par Jean-François Courouau
en collaboration avec David Fabié
editats per Joan-Francés Courouau
en colaboracion amb Dàvid Fabié

Fid elitats
e élités
t
dissi déncias
dences

Section française de l'Association internationale d'études occitanes

SFAIEO

Vol. 1

Lo futur perifrastic de tipe *ANAR + infinitiu en occitan*

1. Lo futur en occitan

L'occitan, coma la part màger de las lengas romanicas, a mai d'un biais de parlar del futur : l'emplec d'una forma perifrastica de tipe ANAR + Infinitiu coma en (1), l'emplec d'una forma sintetica o simpla coma en (2), o encara l'emplec d'un « present futur », es a dire un present que descriu un procès futur (3). Dins aquesta comunicacion, nos interessarem mai que mai al « Futur Perifrastic » (FP) que compararem al « Futur Simple » (FS) per d'unes emplecs.

(1) « Cabdèt, veses, soi felibre. Sabes pas de qu'es aquò un felibre. A Complibat, aici, las gents creson : un òme que fa de libres, mas comprenon pas. **Te vai contar**, ieu, lo Felibritge. » Molin se calèt. Sosquèt un moment coma se cercava los mots. [Bodon/La Santa Estela del Centenari]

(2) Cabdèt, siàs a Malavila, ieu a Complibat. Alèra, se lo còr te'n ditz, vèni me veire al meu ostal quand auràs lèser. **Parlarem de tot aquò**. Per ara, cabdèt, daissa-me t'abraçar dins l'espèra de las meissions novèlas. Enric Molin. [Bodon/La Santa Estela del Centenari]

(3) Sosquèt un moment e puèi me demandèt d'un còp :

- Ont **dormisses** aqueste ser ?

- Sabi pas. Dins qualque ostalariá ... [Bodon/La Santa Estela del Centenari]

Cap de gramatica de l'occitan actualament disponibla presenta pas d'anàlisi detalhada dels emplecs e de las valors del futur perifrastic. Es sovent descrich coma un « futur proche (comme en français) » (Sauzet pp. 34-35), un « futur immédiat » (Alibert, p. 322), « un futur immédiat avec le sens de “être sur le point de” » (Vernet, p. 184). Sauzet sembla postular una equivaléncia entre futur sintetic e perifrastic « *Va arriar dins cinc minutas (= arribarà) / Va ploure lèu (= plourà)* » (p. 35). Ça que la, Romieu e Bianchi (p. 245 e 418), al contrari, ne retenan mai que mai una valor aspectuala : considèran *anar* coma un mièg auxiliari d'aspècte que presenta lo procès « abans lo començament de sa realizacion », postulan pas d'equivaléncia amb lo futur sintetic. Dins sas recèrcas sus futur e modalitat en linguistica occitana, Barcelo (2003, 2004a,b, 2006, 2007) balha d'elements de descripcion del futur perifrastic qu'ensajarem de completar aici.

2. Estat de la recèrca sul futur del francés e de las lengas romanicas

La literatura sul futur perifrastic del francés e de las lengas romanicas es abondosa : veire, inter alia, Martin (1971), Fleischman (1983), Franckel (1984), Vet (1993, 1994, 2001, 2008), Helland (1995), Laurendeau (2000), Schrott (2001), Vet et Kampers-Mahne (2001), Barcelo (2004, 2006, 2007), Bres e Barcelo (2007), Bres & Labeau (2013), Stanosevic (2016).

Son los estudis diacronic e diatopic de Fleischman (1983) sus las lengas romanicas e l'anglés que nos inspirèron per començar aquel estudi sus l'occitan. Fleischman fa l'ipotèsis d'una evolucion de las formas complexas que va de las valors aspectualas dels temps verbals cap a las valors temporalas : atal lo FP del francés seriá dins lo cors d'una evolucion d'una valor aspectuala de « present relevance » (pertinéncia al present) de cap a una valor temporal de futur, la meteissa que la del FS. Segon Fleischman, las formas complexas van, pauc a cha pauc, « ocupar » lo domèni foncional de las formas simplas, sus la basa d'una relacion entre lo present e lo futur, o entre lo present e lo passat pels temps del passat.

Vet (1993, 1994, 2001, 2008) estudièt las formas del futur del francés dins un amira sincronica. Analisa lo FP coma polisemic amb un sens aspectual e un sens temporal.

En seguida de Reichenbach (1947) e de plan d'autres autors (veire (Verkuyl et al. 2004) per un recapitulatiu), Vet considèra que lo ròtle del FS coma temps es de localizar lo procès descrit per la frasa après lo moment de la paraula (S), qu'un complement de temps l'acompanhe o pas :

(4) Marie partira en voyage (au mois d'août).

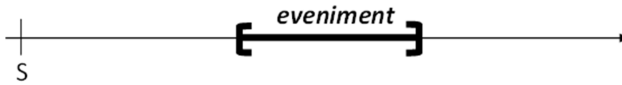

Fig. 1 Representacion temporal de (4) que focaliza sus l'eveniment de partença

L'aspècte gramatical associat al FP es, per Vet, l'aspècte prospectiu. A per ròtle de descriure l'estat preparatòri del procès, es a dire la fasa que s'acaba al moment que lo procès comença. Pel FP, aquela fasa conten lo moment de la paraula (S), de per la pertinéncia al present prepausada per Fleischman (1983).

(5) Jean va abattre le vieux chêne.

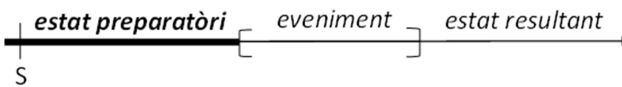

Fig. 2 Representacion temporal de (5) que focaliza sus l'estat preparatòri a l'eveniment

Dins la fasa preparatòria son descriches los indicis del debanament del procès, indicis vesedors al moment de la paraula, coma n'atesta la parafrasa en « je vois que »/« vesi que » :

(5') Je vois que Jean va abattre le vieux chêne.

Al contrari del FP, lo FS pòt pas designar la fasa preparatòria :

(6) *Je vois que Jean abattra le vieux chêne.

Mas lo FP pòt tanben designar l'eveniment e pas sa fasa preparatòria. Dins aquel cas a una valor temporal :

(7) Marie va partir en voyage au mois d'août.

(8) Jean va abattre le vieux chêne la semaine prochaine.

Per rendre compte de las doas valors del FP del francés, Vet (2001) prepausa de las considerar coma doas partidas del sens totjorn presentas mas amb un estatut informacional e una salhença diferentas segon lo contèxte d'emplec : contèxte present o contèxte futur.

Descriu la valor aspectuala atal : « l'estat preparatòri del procès es en cors al moment de la paraula » e la valor temporal atal : « lo procès es localizat dins lo futur ».

En contèxte present, la valor aspectuala es assertada, la valor temporal es implicada :

(9) Jean a la tronçonneuse à la main. Il va abattre le vieux chêne.

En contèxte futur, es lo contrari : la valor temporal es assertada, la valor aspectuala es implicada :

(10)=(7) Marie va partir en voyage au mois d'août.

Per completar la descripcion del parelh FS/FP, nos cal introduire una tresena mena de valor : la valor modala. Se parla de valor modala quand l'eveniment o l'estat descriches son concomitants amb lo moment de la paraula, e qu'es lor presa en carga qu'es remandada dins lo futur.

(11) Ce sera le facteur. (Martin 1987)

(12) Je vous demanderai une signature. (Vet et Kampers-Mahne 2001)

Se parla dins aqueles exemples de valor modala epistemica pel futur dich « conjectural » de (11) e de valor d'atenuacion per (12). Daissarem de costat la modalitat imperativa d'exemples coma (13) e (14) en seguissent Vet (1994) e Barcelo (2007) que consideran qu'aquesta valor es pas portada pel temps mas pel tipe d'asserccion.

(13) Tu le feras !

(14) Tu vas te dépêcher !

Nos interessarem, per contra, a la valor modala dicha d'anar extraordinari (« allure extraordinaire » (Schrott 2001, Bres et Labeau 2013)) que pòt aparéisser quand lo FP es a la forma negativa :

(15) Tu ne vas pas me dire que tu as déjà tout mangé ?

Lo tablèu 1 recapitula las valors dels emplecs del FS e FP del francés a la forma positiva. La concurréncia per la valor temporal entre lo FS e lo FP en francés contemporanèu a fach l'objècte de mai d'una ipotèsi e explicacion (inter alia Fleischman 1983, Franckel 1984, Vet 1993, 1994, 2001, Helland 1995, Waugh e Bahloul 1996, Laurendeau 2000, Bres e Barcelo 2007, Abouda e Skrovec 2017). Los estudis mòstran una granda variacion segon lo media (oral/escrich) e lo genre textual e acreditan la tèsi de l'evolucion predicha per Fleischman e descricha dins Barcelo (2007).

Francés	Valor aspectuala	Valor temporal	Valor modala
FS		(4) Marie partira en voyage au mois d'août	(11) Ce sera le facteur. (12) Je vous demanderai une signature.
FP	(5) Jean va abattre le vieux chêne.	(7) Marie va partir en voyage au mois d'août	

Tablèu 1. Valors del FS e del FP del francés (a la forma positiva)

3. Lo futur simple e lo futur perifrastic en occitan lengadocian

Per çò que nos concernís aici, farem servir aquesta grisilha d'anàlisi per descriure las doas formas FS e FP de l'occitan lengadocian. S'agacham los dos exemples analisats dins la seccion 1 amb aquel lum, podèm sens dificultat identificar un contèxte present en (1) que dona al FP una valor aspectuala, e un contèxte futur en (2) que permet de l'analisar coma una valor temporal. Apondèm dins lo tablèu 2 dos autres exemples que meton melhor en valor aqueles contèxtes – contèxte present per (16), futur per (17). Seguissent Barcelo (2004a,b), associam, dos emplecs de valor modala al FS de l'occitan lengadocian : (18) e (19).

Occitan lengadocian	Valor aspectuala	Valor temporal	Valor modala
FS		(2) Parlarem de tot aquò. (17) Maria nos vendrà veire deman	(18) Vos demandarai de signar aquí. (19) Tanplan serà lo drac.
FP	(1) Te vau contar , ieu, lo Felibritge. (16) Vèni pas, vau tornar a l'ostal.	??	

Tablèu 2. Valors del FS e del FP de l'occitan lengadocian (a la forma positiva)

Barcelo (2004a) arriba a la conclusion, a partir de l'analisi d'un còrpus oral de gascon contemporanèu (Pusch 2001), del còrpus lengadocian de Gonzalez (1977) e d'un còrpus de messatges electronics de las annadas 2000, que « lo FP, dins la lenga actuala, fonciona coma un concurrent vertadièr al FS » amb un metòdi comparatiu occitan/francés.

Dins aquel article, se tracharà mai que mai de descriure lo FP de l'occitan lengadocian a partir d'un autre còrpus de donadas per confrontar las resultas obtengudas. Cercarem a avalorar las freqüèncias coma o faguèt Barcelo, e tanben a destriar, dins los emplecs del FP, los emplecs temporals, los sols segon nosautres a dintrar dins la concurréncia amb lo FS, dels emplecs aspectuals. Dins la seccion 4, estudiarem d'en primièr los emplecs ont lo FP exprimis l'aspècte prospectiu, nos demandarem se se pòt constatar una valor temporal implicada al sens de Vet (2001). Puèi assajarem de veire se lo FP pòt aver una valor temporal assertada. Per aquò far, analisarem de contèxtes d'emplecs d'aquelas formas. Enfin, dins la seccion 5, cercarem a descobrir se lo FP de l'occitan pòt prene la valor modala d'anar extraordinari e dins quinas condicions.

4. Lo futur perifrastic e lo futur simple de l'occitan lengadocian : analisi de donadas

4.1 Metodologia

La metodologia nòstra se fonda sus l'analisi d'un còrpus d'exemples atestats. Nòstras donadas son trachas de la basa textuala BaTelÒc (Bras e Vergez-Couret 2016)¹. Per aquel primièr estudi sul futur en lengadocian, nos limitam als tèxtes lengadocians escriches en grafia classica, çò que porgís ja un còrpus de trabalh de 54 tèxtes dels sègles XX e XXI per 1,88 million de mots. Per comparar, dins un primièr temps, las freqüèncias de las doas formas FS e FP, causirem una tièra de vèrbes de mòdes d'accions diferents e farem una comparason vèrbe per vèrbe. Puèi analisarem los contèxtes d'emplec de las formas al FP per los despartir dins doas classes contèxte present / contèxte futur en fonccion d'indicis lexicals e gramaticals. Donam dins lo tablèu 3 lo metòde per obténer las formas al FS e al FP del vèrbe *far*. Las 66 ocurrencias de FP son obtengudas après aver eliminadas las ocurrencias de *anar* vèrbe de desplaçament.

Cèrca BaTelÒc	Requèsta per obténer las formas de <i>far/faire</i> (mòda 'Cèrca avançada')	Nombre de resultats	Nombre d'ocurrencias
FS	^(farai faràs farà farem faretz faràn farèi)\$	473	473
FP	^(vau vas va vai anam anatz van vam vatz anem)\$ (far faire)	77	66

Tablèu 3. Metòde per obténer las formas al FS e al FP del vèrbe *far/faire*.

4.2 Comparason de las freqüèncias

Coma mençonat en 4.1, analisam un escapolon de vèrbes representatius de totes los mòdes d'accions o *Aktionsart* segon las categories de Garey (1957) e Vendler (1967). Donam las resultas dins lo tablèu 4. I se vei que lo FS es majoritari e que la proporcion de las formas al FP sul total de las formas FS+FP es de 12%. I se vei tanben que los vèrbes dinamics se daissan melhor conjugar al FP que los vèrbes estatus : 17% pels vèrbes telics, 12% pels vèrbes d'activitat, 2% pels vèrbes d'estat.

¹ <http://redac.univ-tlse2.fr/bateloc/>

Vinf	Aktionsart	FS	FP	FS	FP
venir	Telic	124	10	92,5%	7,5%
partir	Telic	45	8	84,9%	15,1%
anar	Telic	186	16	92,1%	7,9%
arribar	Telic	35	11	76,1%	23,9%
tombar	Telic	21	6	77,8%	22,2%
morir	Telic	40	15	72,7%	27,3%
passar	Telic / Atelic	106	20	84,1%	15,9%
trabalhar	Atelic – activitat	8	0	100%	0%
beure	Atelic – activitat	19	4	82,6%	17,4%
dormir	Atelic – activitat	35	5	87,5%	12,5%
far/faire	Telic / Atelic	473	66	87,8%	12,2%
demorar	Atelic - estat	79	6	92,9%	7,1%
agradar	Atelic - estat	10	0	100%	0%
aimar	Atelic - estat	14	0	100%	0%
Total		1195	167	88%	12%

Tablèu 4. Comparason de las frequéncias per una tièra de 15 vèrbes

4.3 Anàlisi dels contèxtes d'emplec del FP

Ara qu'avèm constatada la preséncia minoritària del FP, podèm estudiar las 167 ocurrencias de FP en contèxte en cercant d'indicis lexicals e gramaticals del tipe de contèxte : present o futur. Dins çò que seguís los indicis seràn joslinhats e las formas al FP seràn en gras.

4.3.1 Contèxte present

Dins lo còrpus atal constituit, lo contèxte present es majoritariament marcat per d'indicis gramaticals, valent a dire l'emplec del present dins lo contèxte esquèr :

(20) Mas qual o sap ? ... Demòra cap de belinaire. Clamenç es aquí de se tornar virar. Aqueu rescontre li agrada pas. Benlèu pòrta significança de quicòm que **se va passar**. [Bodon/Las domaisèlas]

(21) Mas ela : « Non, Enric. Avèm just lo temps de fugir. Lo paire del meu paire **va venir**, aqueu que se'n ditz pas lo nom ». [Bodon/Contes del Drac]

(22) Joan de l'Ors èra malcontent : renava, fasiá la cara.

- Anem, pauraucs, valètz pas res. **Vos vau far véser**, ieu ! [Lagarda/Tres castèls del diable]

Se tròban tanben d'indicis lexicals, coma la preséncia de l'advèrbi deictic *ara* que referís al moment de la paraula :

(23) Al bòrle del camin la sauma èra tombada. L'escorguèt d'un costat ; aquí que se diguèt : « Ara, cossí **vau far** per pelar l'autre ? » [Perbòsc/Lo libre dels ausèls]

(24) Quand torna èsser al ran del gigant, aqueste li demanda :

- E ara, que **vas far**, atal ?

- Ieu, me vau emportar sul còl tot çò qu'ai enrodat amb lo fial. [Lagarda/Tres aucèls de l'ombra]

La preséncia de vèrbes deictics (*vèni*) o de vèrbes d'avertiment o de constatacion establissent un ligam amb la situacion d'enonciacion – *mesfisa-te, es vertat que P,...* pòdon tanben èsser classats dins los indicis lexicals del contèxte present :

(25) - S'es qu'aquò rai ... M'as fait peur ... te vesiaï tant ...
- Mèrda ! Es pas tu, m'avis, que **te vas faire traucar lo braç** ! [Gougoud/Mon barri]

(26) Quina vèspa t'a fissat ? m'enquestionèt l'oncle Ferran d'Autairac. Es vertat que te vas far portar deputat a Tolosa ? Coma ecologista ! Mesfisa-te ! Los aimam pas aquelas putas de capbords que nos alargan de tartanas. [Delèris/Memòris]

De còps que i a, lo contèxte esquèr claus pas de marcas de la situacion presenta, mas se pòt parlar d'un contèxte present implicit, sovent confirmat per lo contèxte drech, coma lo vèrbe deictic « *vèni* » en (27) :

(27) mas un patron de la sinagòga se sarrèt d'el e l'adorèt : « Senhor, la mia filha **va morir**. Vèni al meu ostal. Espandiràs las mans e la mia filha viurà » [Bodon/L'evangèli de Bertomieu]

L'exemple (28), ont lo contèxte present del FP « *va morir* » es explicit, permet de sasir lo contèxte explicit de (27) :

(28) Reconequèt lo Mèstre, s'agenolhèt davant El : « Senhor ! Lo meu vailet es jagut a l'ostal, paralizat de pertot, patís e **va morir** ... » [Bodon/L'evangèli de Bertomieu]

Per totes los exemples d'aquesta seccion, lo FP descriu clarament un estat prospectiu, qu'inclús lo moment de la paraula, accessible dins lo contèxte present. L'analisi de Vet per la valor aspectuala del FP en francés nos sembla valida per aqueles emplecs del FP de l'occitan : la valor aspectuala es clarament assertada. La valor temporal pòt èsser inferada a partir d'aquela valor aspectuala, valent a dire que fasèm l'inferéncia que l'estat prospectiu s'acaba amb l'eveniment e que l'eveniment se debana en seguida. Avèm trobat mai d'un exemple de seguidas FP/FS que nos semblan testimonhar d'aquò :

(29) Trantolava a cada pas. Sus la cadièira la nòvia se siesiá tota freja e tremolava. « Jasètz-vos en patz, diguèt la Cardinalha. Jasètz-vos, enfants, **qu'anam far calfar de vin e lo vos portarem** plan caud, que tornetz prene vam ». [Bodon/Contes del Drac]

(30) **T'i vau anar**, ieu, en cò del Barbarós del diable. **I vau anar e tornarai** amb la pèl del mèstre ! [Lagarde/Tres aucèls de l'ombra]

En (29) e (30), lo FP permet de passar del present al futur. (29), per exemple, vòl dire : « ara, al present, nos aprestam a far calfar de vin, e quand l'estat preparatòri serà acabat, l'eveniment de calfatge del vin se debanarà, dins lo futur, e serà seguit d'un autre eveniment, lo portatge del vin, localizat dins lo futur el tanben.

4.3.2 Contèxte futur

Los contèxtes futurs son pas nombroses dins lo còrpus. I se tròba pas que dos emplecs del FP amb un advèrbi que fa referéncia a un interval situat après lo moment de la paraula :

(31) D'ont mai que sabèm ben pro qu'amb un bast flame nòu, forçadament, dins los primièrs temps, las angastièiras **se van far**. Lo cuèr **se va amolir** e las cinglas **se van pauc o pro destibar** [Viaule/Escolegudas en Albigés]

(32) – A ! maridatz la filha ?
- Òc ! Sèt valents carbonièrs fa un mes la salvèron en tuant la Feràmia que se la deviá manjar. E totara un d'eles **va venir** lo mieu gendre.
- Sènher Rei, vos enganatz. Aqueles dits valents an pas tuada la Bèstia. [Lagarde/Tres aucèls de l'ombra]

I se tròba pas qu'un cas de vèrbe al FS dins lo contèxte esquèr (33) e dos cases de localizacion per una subordinada temporal a futur anterior (34) e (35) :

(33) « T'enganèsses pas. Lai tornerà a La Vila tanlèu que Montalban, Bordèu e París li faràn prodèl. Ne **vas veire arribar** de soldatalha. » [Delèris/Los crocants de Roergue]

(34) - E que faràs amb elses aquí ? Es que los empacharàs d'aganir ? Non pas que, d'amont lor podriàs mandar de que se sufire. Sosca-li !

- Li soscarai ! ... E tu, Victòr, que **vas far** aquí, tot sol ambe ta maire, quand l'ainat serà partit ? As pas peur d'aganir, tu ? [Mouly/E la barta floriguèt]

(35) m'arrèsti e me boti a rire d'aurelha primièr, a cacalasses apuèi (...), coma un falordàs. Veni de pensar al morre que **va faire**, mon raubaire, quand l'aurà dobèrta, la glacièra e qu'aurà trobat las quatre trochas de supermercat a nadar dins dos dets d'aiga, e al morre que farà quand (...) [Vernet/Vida e engranatges]

Dins aqueles exemples, los FP en gras pòdon èsser remplaçats per de FS, pròva, çò nos sembla, qu'an aquí clarament una valor temporal, coma i se podèm esperar en preséncia de contèxtes futurs.

4.3.3 Desparticion dels contèxtes

Per acabar, donam dins lo tablèu 5 la desparticion quantitativa dels contèxtes dels 167 exemples que venèm de descriure qualitativament. I vesèm que 93% de las ocurrencias del FP apareisson en contèxte present e 83% en contèxte present explicit. Los contèxtes futurs son plan escasses (3%) tanplan coma las valors d'anar extraordinari (3%).

Vinf	Aktionsart	Formas al FP	Contèxte Present Explicit	Contèxte Present Implicit	Contèxte Futur	Autres	Anar extraordinari
venir	Telic	10	7	1	1	1	
partir	Telic	8	6	1			1
anar	Telic	16	14	2			
arribar	Telic	11	7	2	1	1	
tombar	Telic	6	6				
morir	Telic	15	9	6			
passar	Telic / Atelic	20	19	1			
trabalhar	Atelic activitat	0					
beure	Atelic activitat	4	4				
dormir	Atelic activitat	5	5				
far/faire	Telic / Atelic	66	56	4	3	1	2
demorar	Atelic estat	6	6				
agradar	Atelic estat	0					
aimar	Atelic estat	0					
Total		167	139	17	5	3	3
			83,2%	10,0%	3,0%	1,8%	1,8%

Tablèu 5. Desparticion quantitativa dels contèxtes dels exemples al FP

5. Lo futur perifrastic de l'occitan, la forma negativa e l'anar extraordinari

Per tal d'estudiar lo comportament del FP a la forma negativa, avèm relevadas las occurréncias de la perifrasa [ANAR al present + *pas* + infinitiu] dins l'ensemble dels tèxtes contenguts dins la basa Batelòc, totes dialectes confonduts, donat que dins lo còrpus de trabalh presentat a las seccions 3 et 4 d'aqueste article, ne trobàvem pas pro. Aquelas occurréncias, al nombre de 104, se repartisson aital :

Valor	Nombre d'ocurréncias
Aspectuala o temporal	35
anar extraordinari	64
sens lexical de <i>anar</i>	3
preterit positiu (equivalent a fr. <i>voilà pas que...</i>) ²	2

Tablèu 6. Desparticion de [ANAR al present + *pas* + infinitiu]

Coma mençonat en seccion 2 amb l'exemple (15), dins la litteratura sul FP del francés, en mai de las valors aspectuala e temporal, una altra valor del FP, modala, es mençonada, la d'*anar extraordinari* (AE), definida pel primèr còp dins la gramatica de Damourette e Pichon :

« L'extraordinaire est un tour qui présente le phénomène comme ayant un caractère dérangeant par rapport à l'ordre attendu des choses » (Damourette & Pichon, 1936, §1652).

Dins l'encastre d'aquesta definicion, pro generala, propausam de destriar diferentas nuanças segon las personas del vèrbe :

- A la primièra persona (del singular o del plural), l'AE joslinha que lo parlaire regita coma pas envisatjable, pas desirabla, pas oportuna o impossibla, l'eventualitat d'acomplir una accion o d'aténher un estat :

(36) Lo forniment ? demandèri.

– **L'anam pas daissar**, que val d'argent, marmussèt. [Delèris/Memòris]

- A la segonda persona, l'AE marca que lo parlaire regita una intencion que prèsta a son interlocutor :

(37) Ò Belina, a longtemps qui'n guardant lo bestiar – no'm **vas pas díser** lo contrari – e desgranavas lo rosari ? [Camelat, Belina]

(38) - E ben, son pas de bòn sarrar, aquelas d' aquí, deplorèrè un pauc mancat.

- Te **vases pas plànher**, tu mai, n'i a plen lo campús de las dròllas, a tu de chausir ! [Ros/Ciutats]

- A la tresena persona, l'AE pòt assumir mai d'una valor segon lo contèxte :
 1. Lo parlaire regita coma pas envisatjable, pas desirabla, pas oportuna o impossibla, l'eventualitat qu'un terç acomplisca una accion o atenga un estat.

(39) Alavetz, **van pas plegar** l'esquina davant lo primèr arganhòl vengut. » [Viaule/Fotuda planeta]

2. Lo parlaire regita una intencion que prèsta a una terça persona.

(40) Aquela empega, **va pas me demandar** mei papièrs tant que li es ! [Vernet/Vidas e engranatges]

3. Contrariament al futur perifrastic pròpriament dich, l'anar extraordinari pòt remandar al present o al passat dins de frasas coma :

(41) La garça çò que **va pas trapar** per me faire colpabilizar [Vernet/Vidas e engranatges]

² Exemple : *Avià pas fait un quart de lèga que te va pas ausir unes crits esglasians*. (Andriu Lagarda, *Tres palometas blancas*).

o encara :

(42) Onte se **va pas lotjar** lo fanatisme, de còps ! [Bizot-Dargent/Esquissas per un retrach de l'ombra]

Dins aquel cas, l'anar extraordinari marca la desaprobacion de l'autor respiech a l'eveniment evocat.

La valor d'AE apareis mai que mai dins de frases negativas (es pas completament impossible qu'aparesca sens negacion mas es fòrça rare³, tractarem pas aici que l'AE en contèxte negatiu).

Per Schrott (2001) l'AE es una valor modala pròpria al FP :

« Le futur *périphrastique* prend la valeur modale d'allure extraordinaire dans des contextes où une action conditionnée par la situation actuelle est repoussée par le locuteur. Ce refus s'effectue dans la plupart des cas en utilisant la négation *ne...pas*. » (Schrott 2001, p. 162)

Ça que la, Bres & Labeau (2013, p.155) fan remarcar que :

« Aucune limitation modale, temporelle ou aspectuelle n'affecte l'*extraordinaire*, à la différence p. ex. de l'*ultériorité* qui ne peut se développer qu'au présent et à l'imparfait de l'indicatif (*elle va / allait partir ; *elle ira partir*). Et de fait, notre corpus réalise toutes les possibilités. »

Nòstre còrpus mòstra qu'es cò meteis en occitan :

(43) Pensa que capitèt a convencir Walter que dirigissiá la sortida dels grops de dètz, d'arrestar aquí, que degús çaquela **anariá pas comptar** los penjats. [Lercher, Roqueta/Las trèvas d'Orador]

(44) Balhèron vam al torn e amb l'ajuda de l'Escorgat que lo mantenguèt a la debuta per dire qu'**ane pas trucar** la bolidoira, se trapèt lèu, penjat, a tornejat doçament... [Martí/Lo Balestrièr de Miramont]

(45) I ai empegat un polit emplastre sul tibià. Me soi aplicat pel pensament, qu'**anèsse pas tombar**. [Vernet/Vida e engranatges]

(46) Qu'**anèsson pas la rompre**, lei maufatans ! Qu'**anèsson pas chaplar** lo sorrire de porcelana doç ! [Bizot-Dargent/Esquissas per un retrach de l'ombra]

(47) Voldriái sustot pas qu'**anetz dire** a d'autres que vos recebi dins un endedins mal tengut.⁴ [Escafit/Los fadins]

Ne cal tirar totas las consequéncias : l'AE es pas un emplec particular del FP. I a d'un latz un futur e un futur del passat perifrastics (ex. *va dire ; anava dire*), e d'autre latz una perifrasi verbala autonòma que marca l'AE, compausada del vèrbe ANAR seguit de l'infinitiu, que se pòt conjugar a totes los tempses de la conjugason (*va pas dire ; anava pas dire ; anèt pas dire ; anarà pas dire, ane pas dire ; anariá pas dire, es pas anat dire, li serà pas anat dire, li seriá pas anat dire...* etc.). Autrament dich l'AE es derivat directament del sens lexical de [ANAR + Infinitiu] e non pas del FP.

Bres e Labeau (2013, p. 154) fan tanben remarcar que la valor d'AE se pòt tanben manifestar amb lo vèrbe *venir* e balhan coma exemple : *Vous ne viendrez pas me dire que ces vers ne riment pas !* qu'es equivalent de *Vous n'allez pas me dire que ces vers ne riment pas !* Emai se i a plan mai de

³ Bres & Labeau (2013, pp. 161-162) balhan l'exemple seguent : « *Allez dire* à une femme que vous trouvez aimable et pour qui vous sentez de l'amour : Madame, je vous désire beaucoup, vous me feriez grand plaisir de m'accorder vos faveurs. Vous l'insulteriez. » (Marivaux).

⁴ Dins aquela frasa avèm pas de negacion dins la proposicion que conten la perifrasi [ANAR + Infinitiu], ça que la es subordinada a una principala negativa, demoram donc dins un contèxte negatiu. Transpausat dins un estile pus dirècte aquò donariá : *Anatz pas dire a d'autres que vos recebi dins un endedins mal tengut !*

restriccions d'emplec amb *venir* que non pas amb *aller*⁵. N'avèm pas trobadas d'ocurréncias dins lo còrpus, mas seriá çò meteís en occitan : *Me vendretz pas dire qu'aqueles verses riman pas ! ≈ M'anatz pas dire qu'aqueles verses riman pas !*

Dos testes permeton de destriar lo FP de l'anar extraordinari :

- A l'AE es possible de remplaçar lo present de *anar* (o l'imperfach de *anar* dins lo cas del futur del passat perifrastic) per un autre temps de la conjugason.

Aquela empega, va pas me demandar mei papièrs tant que li es !

- *Aquela empega, anariá pas me demandar mei papièrs tant que li es !*
- *Aquela empega, caudriá pas qu'ane me demandar mei papièrs tant que li es !*

- A l'AE es possible de reduplicar l'auxiliari (cf. Bres & Labeau 2013, p. 174) :

Aquela empega, va pas me demandar mei papièrs tant que li es !

- *Aquela empega, va pas anar me demandar mei papièrs tant que li es !*

Al contrari (benlèu) del francés, en occitan, lo FS pòt tanben assumir la valor d'anar extraordinari, o mòstran la frasa seguenta :

(48) E un còp de mai, i veses pas res mai. L'entendes al grinchar que dobrís la pòrta. Aquí, te buta doçament de la man.

– **Me daissaràs pas tombar** dins unes traucs, al mens ? [Bardou/La nuèit folzejada]

(49) Avian cargat sus l'ais totes dos, mas la pus desvariada èra ela.

– **Me diràs pas** qu'as pauc de ieu.

– Pauc de tu ! Aquela tiba ... [Gairal/Delà la mar].

Recapitem las caracteristicas de l'AE en occitan :

- La valor d'AE se manifesta mai que mai a la forma negativa alara que lo FP pròpriament dich es pauc compatible amb la negacion (en termes de percentatge d'ocurréncias notadament).
- Al contrari del FP, amb l'AE, i a pas cap de restriccion sus l'emplec dels temps de *anar*.
- La valor d'AE se pòt tanben manifestar amb lo FS.
- La valor d'AE se pòt tanben manifestar amb lo vèrbe *venir*.
- A la diferéncia del FP, l'AE pòt referir a un procès present o passat.
- Apondrem enfin que la valor d'AE se manifesta gaireben exclusivament en contèxte exclamatiu o d'interrogacion retorica.

Per totes aquelas rasons pensam que l'AE es mai un efècte de contèxte (frastic, discursiu o pragmatic), que non pas una "valor" portada per la perifrasi [ANAR + Infinitiu].

6. Conclusion

Avèm analisat un còrpus de 1362 formas verbalas en contèxte trachas de la partida lengadociana de BaTelòc que se despartís en 88% de formas al FS per 12% al FP. Aquesta frequéncia contrasta bravament amb los resultats de Barcelo (2003, 2004a) que dona 50% de FP pel còrpus oral gascon de Pusch e 30% de FP dins un còrpus de 4 romanç policièrs de la segonda part del sègle XX amb de diferéncias bèlas d'un romanç a l'autre (de 12% a 42%).

Pr'aquò, per poder avalorar la concurréncia entre FP e FS, cal destriar las valors del FP. Las 167 ocurréncias del FP de nòstre còrpus son, per la màger part, en contèxte present (93%), valent a dire amb una valor aspectuala prospectiva. Las ocurréncias en contèxte futur, que lor podèm associar la valor temporal, son pas que 5 (3%). Es pas que sus aquesta valor que se pòt constatar la concurréncia amb lo FS. Podèm doncas conclure que la concurréncia entre FS e FP, sus aquel còrpus, es menèla. Aquelas resultas confirman, emai se trachèsse pas del meteís dialècte,

⁵ « Précisons cependant, sans analyser ce point ici (voir Bres et Labeau, 2010a), que *venir*, du fait de sa déicticité (*infra* 3.1.), est soumis à quelques contraintes qui rendent compte de sa moindre fréquence, ce que reflète notre corpus » (Bres & Labeau 2013, p. 154).

l'anàlisi de Romieu e Bianchi : lo FP presenta lo procès « abans lo començament de sa realizacion », e a plan pauc d'equivaléncia amb lo FS.

Per quant a la valor modala d'anar extraordinari, avèm analisat un còrpus panoccitan de 104 formas del FP a la forma negativa, que revèla 64% d'anar extraordinari. La conclusion d'aquesta analisi es que la valor modala es un efecte de contèxte (frastic, discursiu o pragmatic), e non pas una "valor" portada per la perifrasi.

Per la seguida, sembla necite de continhar l'estudi quantitativ e qualitativ sus un còrpus mai larg e de lo particionar en diacronia corta al dintre del periòde modèrne e contemporanèu, en modalitat (escrich/oral, formal/informal) e en genre textual.

Referéncias bibliograficas

- ABOUDA, Lotfi / SKROVEC, Marie (2017). « Du rapport micro-diachronique futur simple/futur périphrastique en français moderne. Étude des variables temporelles et aspectuelles », *Corela* [En ligne] 2017.
- ALIBERT, Loïs (1976). *Gramatica occitana segon los parlars lengadocians*, Montpellier, CEO.
- BRAS, Myriam / VERGEZ-COURET, Marianne (2016). « BaTelÒc: A text base for the Occitan language », in Vera Ferreira / Peter Bouda (eds.), *Language Documentation and Conservation in Europe*, Honolulu, University of Hawai'i Press, 133-149.
- BARCELÓ, Gerard Joan (2003). « L'occitan contemporain et l'expression verbo-temporelle du futur : la proximité de la langue d'oc avec le français, son opposition avec le catalan », in Hervé Lieutard / Marie-Jeanne Verny (eds), *Nouvelle recherche en domaine occitan*, Montpellier, Université Paul Valéry, 167-184.
- BARCELÓ, Gerard Joan (2004a). « Lo(s) futur(s) occitan(s) e la modalitat : elements d'estudi semantic comparatiu », *Linguistica occitana* 2, 1-10.
- BARCELÓ, Gerard Joan (2004b). « Guillaume et le futur roman : à propos du futur périphrastique », *Modèles linguistiques* XXV/1-2, 169-178.
- BARCELÓ, Gerard Joan (2006). « Le futur des langues romanes et la modalité : monosémie et dialogisme », in Gerard Joan Barceló / Jacques Brès / Adeline Patard (dirs.), *Aspectualité, temporalité, modalité*. Montpellier, PULM, 177-190.
- BARCELÓ, Gerard Joan (2007). « Le(s) futur(s) dans les langues romanes : évolution linéaire ou cyclique ? », *Cahiers Chronos* 16, 47-62.
- BRÈS, Jacques / BARCELÓ, Joan (2007). « La grammaticalisation de la forme itive comme prospectif dans les langues romanes », in Jocelyne Fernandez-Vest (éd.), *Combats pour les langues du monde. Hommage à Claude Hagège*, Paris, L'Harmattan, 91-104.
- BRÈS, Jacques / LABEAU, Emmanuelle (2013). « Allez donc sortir des sentiers battus !' La production de l'effet de sens extraordinaire par *aller* et *venir* », *Journal of French Language Studies* 23/2, 151-177.
- DAMOURETTE, Jacques / PICHON, Édouard (1911-1936). *Des mots à la pensée : Essai de grammaire de la langue française* (tome 5). Paris, D'Artrey.
- FLEISCHMAN, Suzane (1983). « From pragmatics to grammar. Diachronic reflections on complex pasts and futures in Romance. », *Lingua* 60, 183-214.
- FRANCKEL, J.J. (1984), « Futur simple et futur proche », *Le Français dans le Monde*, 23, 65-70.
- GONZALEZ, Daniel (1977). *L'occitan parlat jos tèrra. Los carbonièrs de Carmaus. Tèxtes sul trabalh del cròs*, Toulouse, Université Toulouse-Le Mirail.
- HELLAND, Hans Peter (1995). « Futur simple et futur périphrastique : du sens aux emplois », *Revue Romane* 30/1, 3-26.
- LAURENDEAU, Paul (2000) « L'alternance futur simple / futur périphrastique : une hypothèse modale », *Verbum* XXII/3, 277-292.
- MARTIN, Robert (1971). *Temps et aspect*, Paris, Klincksieck.

- MARTIN, Robert (1987). *Langage et croyance. Les univers de croyance dans la théorie sémantique*, Bruxelles, P. Mardaga.
- PUSCH, Klaus D. (2001). *Morphosyntax, Informationsstruktur und Pragmatik. Präverbale Marker im gaskognischen Okzitanisch und in anderen Sprachen*, Tübingen, Narr.
- REICHENBACH, Hans (1947). «The Tenses of Verbs», *Elements of Symbolic Logic*, New York, The Macmillan Company, 287–298.
- ROMIEU, Maurice / BIANCHI, André. (2005) *Gramatica de l'occitan gascon contemporanèu*. Bordeaux, Presses Universitaires de Bordeaux.
- SAUZET, Patrick (2016). *Conjugaison occitane*, Toulouse, IEO Edicions.
- SCHROTT, Angela (2001). « Le futur périphrastique et l'allure extraordinaire », *Cahiers Chronos* 8, 159-170.
- STANOSEVIC (2015). « Quelques réflexions sur le futur périphrastique et son rapport au futur simple », in Milica Vinaver-Ković / Veran Stanojević (dirs), *Les études françaises aujourd'hui*, Université de Belgrade, 181-198.
- VERNET, Florian (2000), *Dictionnaire grammatical de l'occitan moderne (selon les parlers languedociens)*, Montpellier, CEO.
- VERKUYL, Henk / VET, Co / BORILLO, Andrée / BRAS, Myriam / LE DRAOULEC, Anne / MOLENDIJK, Arie / DE SWART, Henriette / VETERS, Carl / VIEU, Laure (2004). « Tense and Aspect in Sentences », in Francis Corblin / Henriëtte de Swart (dirs), *Handbook of French Semantics*, Standford, CSLI Publications, 233-270.
- VET, Co (1993), « Conditions d'emploi et interprétation des temps futurs du français », *Verbum* 4, 71-84.
- VET, Co (1994), « Future tense and discourse representation », in Jacobus Petrus Vet / Carl Veters (eds), *Tense and Aspect in Discourse*, Berlin/New York, De Gruyter, 49-76.
- VET, Co (2001), « Deux cas de polysémie : le passé composé et le futur périphrastique », in Hans Kronning / Coco Norén / Bengt Novén (éds.), *Langage et références. Mélanges offerts à Kerstin Jonasson à l'occasion de ses soixante ans*, Uppsala, Acta Universitatis Upsaliensis, 679-686.
- VET, Co (2008) « Six traits sémantiques suffisent à décrire tous les temps du français », in Merete Birkelund / Maj-Britt Mosegaard Hansen / Coco Norén (éds), *L'énonciation dans tous ses états. Mélanges offerts à Henning Nølke à l'occasion de ses soixante ans*, Bern, Peter Lang, 451-471.
- VET, Co / KAMPERS-MAHNE, Barbara (2001). « Futur simple et futur du passé : leurs emplois temporels et modaux », in Patrick Dendale / Liliane Tasmowski (éds), *Le conditionnel en français*, Metz, Université de Metz, 169-208.
- WAUGH, Linda R. / BAHLOUL, Maher (1996). « La différence entre le futur simple et le futur périphrastique dans le discours journalistique », *Modèles linguistiques* 33, 19-36.